

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Ad resolutionem notata, & Doctorum sententiæ.

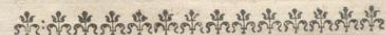
[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

verum habet de imperfectione simpliciter simplici, cuiusmodi est carentia pura: cuius non esse positum quid est. Accedit: quod dato primo syllogismo intellectus terminis de ente tenet, nec sola cogitatione imperfecto apparenter, non infertur: quia restat probandum impossibilitatem non essendi, seu necessitatem essendi, esse veram, & realem perfectionem, ac non chimericam, solamque cogitam, quod ex hoc argumento non demonstratur contra Atheistas. Tertius discursus: nec probat contra Atheos asserentes esse chimeram, ac proinde imperfectionem: quare nullam esse veram, nec solam cogitantem perfectionem, quae ab alio non fit: tantum abest, ut in horum errore esse ab alio imperfectio sit.

4. Denique recentiores idem supposita existentia per se (ut aiunt) nota, alicuius entis necessarii, variè existentiam demonstrare se putant, eis autem demonstrationibus supponunt: *omne ens imperfectum esse contingens*: quia omne imperfectum habet meritum displicendi, quod non habet ens necessarium: De cuius existentia stolidi displicentia esset. Secundo: quia: quod vniuersum purum ab imperfectione sit, bonum est, quare, & possibile: siquidem omne bonum possibile est, cum convenienter existat, & nulla chimera bonum sit, quod si aliquid imperfectum necessarium esset, vniuersum purum ab imperfectione non esset possibile. Tertio: quia cum de conceptu entis, in quo bonitas fundatur, sit posse existere, ens necessarium quod summè ens est, nequit non esse summè potens existere. Quarto: quia ex Arist. perfectius quid est esse aliquid in actu, quam in potentia solum: unde ens necessarium nequit non summè perfectum esse: cum sit ab ente solum in potentia summè remotum. Ex hoc principio sic probant hoc ens necessarium vnicum esse. quia si sine plura, ac non vnicum, vel essent inaequalia in perfectione, vel saltem omnium collectio singula excederet: quare essent imperfecta, & non necessaria, contra suppositionem: cum excedi ab alio aperta imperfectio sit. Sin verò ens necessarium vnicum sit, consequens esse illud reliquorum entium causam esse: quia ea cum contingentia essent, & imperfecta non possent non in eius virtute contineri, à qua effectiue procederent.

5. Sed primò, id quod supponitur de alicuius necessarii existentia per se notum soli huic Recentiori, & fors nonnullis, qui eius evidencias transcribunt, haecenus fuit: atque absolute per se notum non esse ostendimus satis q. 1. cert. 4. neque adeò facile demonstrabitur. Sed eo praemisso: necessarium illud vnicum, & singulare ens esse debere argumento facto nusquam demonstrabitur. Primò enim, omne ens imperfectum contingens esse nullatenus Recentiores tot etiam probationibus demonstrant. Non prima: siquidem imperfectio merè negatiua, (qua praecipua imperfectio est) obiectum displicentiae positivae non esse, ac proinde nec meritum displicendi habere, probabilis est. Non secunda: quia vniuersum hoc purum ab imperfectione esse nequit, cum entibus imperfectis intrinsecè constet: quare argumento inuerso bonum non est: cum sit impossibile (de hoc vniuerso agendo) & chimera: quare nec bonum, si omne bonum (ut hi aiunt) possibile sit. Deinde bonum hoc vniuersum solum in apprehensione, & apprensione esse facile respondere Athei possent: quod cum vera possibilitate non conuertitur ut saepe dixi. Rursus nescio quo pacto Recentior ille adeò chimeram his suis argumentis toties vilipendat: cum tam ens necessarium cum Deo identificatum esse contendat, ut hac controuersia & de omnipotentia videbimus. Non Tertia: quia de conceptu entis summè necessarii solum cogitari, & apparentis, nec est bonitatem fundare, neque posse existere. Eiusmodi autem esse ens summè necessarium in Atheorum errore. Non Quarta: quia ens necessarium non probat, sed fore in actu, ac non in potentia solum, si esset reuera possibile: tam facile patet, quam in euidentia sine qua ex illo principio tam obicuro inferuntur. Sed toto discursu dato non video; quo pacto contingentium imperfectione, & summè necessarii vnicui entis perfectione, illud eorum ontium causam fore demonstratur. Nam homo perfectior longe cunctis corporeis est: ac proinde eminentia formalitatis ea omnia in se continet: non autem eminentia actiuitatis, & virtutis: quam ne imperfectissima animalcula potest producere.

6. Denique Murciani Recentiores vnius causae primae existentiam efficacissime probari à suo illo principio putant: quòd nimirum causa actiua adaequata ita eminenter continere debeat totam perfectionem effectus, ut se sola, tam perfecta sit, quam coniunctum ex ipsa, & effectus simul: quare esse in bonitate augmenti incapax; alioqui effectus accessu in bonitate augeretur: ac proinde esse bonitatis infinitae, atque omnem possibilem bonitatem in se continere: Unde sit causas secundas, creatas, imperfectas, adaequatas suorum effectuum causas esse, non posse, cum bonitatis, & perfectionis infinitae non sint: ac proinde necessariò, & vnicuique earum adiungendam esse causam infinitè perfectam, ut operentur, contra Durandum. Quod autem vnica ea causa, & vniuersalis esse debeat, inde etiam ostenditur: quia alias, quatuor illarum aliarum perfectionem contineret, alioqui infinitae vndeque perfectionis non esset, sed augmenti, tandem capax ex alterius accessu quare se mutuo causare implicatorie possent: cum non esset, cur vna potius alteri in operando subordinaueretur. Ex quibus tandem concluditur eam vnicam causam debere à se esse, ac necessariò proinde existentem, & exterorum causarum, & Deum. Unde ex hoc principio, & euidenti experientia, eorum, quae producantur, demonstrari, vel saltem efficacissime probari Dei vnius existentiam concludunt. Sed primò quam debile illud principium sit ostendimus certamine 3. n. 4. Adde ex eo principio nullatenus euidenter inferri causam bonitatis, & perfectionis infinitae, qua causatiua virtus causarum, quas causare videmus effectus aliquos, in ratione causae actiuae adaequatae compleatur. Etenim solum inferitur eam causam, qua ita adaequatio virtutis compleatur, ad effectus, quos videmus, ab his autem, qui in bonitate, ac perfectione minimè posse; non autem ab aliis effectibus possibilibus, quos in virtute eius contineri euidenti experientia non cognoscimus.

QVÆSTIO IV.

An Deum esse inuincibiliter ignorari queat?

QUod ostenderimus Dei existentiam, etiam per se nota non sit, adeò tamen euidenter: ratione naturali demonstrari, hic merito dubitari potest, an ita rationis naturalis ductu, discursusque innotescat, ut nihil data, ut aiunt, opera, nequeat à sanæ mentis homine ignorari? Neque verò de ignorantia negatiua per inaduertentiam naturalem, seu diuersionem ad alia: sic enim quotidie sepius Deum Docti etiam quique ignorant, dum Dei non recordantur: quemadmodum, & alia de se notissima eo pacto, & causa ignorant. Est igitur questio. An in quouis sufficiens motuum, seu principium sit, cui, si vellet attendere, Dei existentiam, seu Deum esse agnosceret: quare, ut Deum non agnoscat, in causa eius, vel voluntatem, vel socordiam esse.

CERTAMEN I.

Ad resolutionem notata, & doctorum sententia.

PRO questionis definitione aduerte: dupliciter ignorari Deum ab homine posse. Primò positivè, per actum nimirum positum erroris, quo quis existentiae Dei dissentiat. Secundò negatiue, per negationem puram assensus existentiae Dei, per diturnum vitæ certum, quo scilicet, non solum per inaduertentiam, seu diuersionem ad alia naturalem, quā notissima quæque nobis ignota, sed per defectum principii ac motui ad Dei existentiam dignoscendam, illam ignoremus, quia nulla eius cogitanda, aut de ea dubitanda ratio occurrat.

2. Secundò

2. Secundò notandum est, dupliciter etiam posse ad præfens dubium indociles, & rudes constitui. Primò cum doctores, & Magistris pravis, & Atheis. Secundò sine vilo Magistro, sed cum principiis solum intrinsecis, & naturalibus ratione: vel quia solus in silva, aut montibus, vel cum æque rudibus, & indoctis enutritus semper fuisset, quin ab vilo eorum, aliquid circa existentiam, vel non existentiam Dei amplius, quam à se ipso posset edoceri, aut ad discurrendum ea de re excitari. Hæc porro constitutionis rusticæ, & indocti diuersitas, valde ad quæstionem præfentem, tam de errore seu ignorantia positua Dei, quam de negatiua definiendam valde est obseruanda.

3. Tertiò suppono modò: ad peccatum graue, etiam mortale, non requiri necessariò aduertentiam ad Deum, prohibentem, ac offendendum: si enim hæc requiratur, præfens quæstioni locus non erit, cum enim statim, atque homo ad vsum rationis peruenit peccare absolute grauius possit: si id absque aduertentia ad Deum, vel præcipientem, vel offendendum fieri nequeat: cum ipso rationis vfu principium, & motuum ad Dei existentiam dignoscendam sufficiens aduenire necessarius erit: quare neque in vilo ad vsum rationis perueniente inuincibilem entientia Dei ignorantiam dari vllatenus posse. An verò Dei offensa, quæ mortalem in communi sententia committitur, Dei noticiam in peccato prærequiritur: alterius est loci.

4. His positis: Prima sententia Deum inuincibiliter à sine mentis homine, quantumvis indocto, & rustico ignorari, siue posituè, siue negatiue posse negat: ita supponere videtur, qui siue aduertentia ad Deum, peccari non posse auit. Insuper S. Th. 1. 2. quæst. 89. art. 6. & Dominicus Thomista ibi, vt vbiuis de obligatione diligendi Deum rationalis creaturæ agunt. Docent enim huiusmodi obligationem cuius rationali creaturæ, vbi primum ad vsum rationis peruenit, necessariò ad esse; cum tamen obligatio hæc cum ignorantia inuincibili existentia Dei esse non possit. Expressè autem ita docuit Alex. Alest. 1. p. quæst. 3. num. 2. Aureol. in 1. d. 2. art. 6. Gonzalez. Albel. 1. p. quæst. 2. art. 2. d. 11. conc. Gran. controu. 1. d. 1. lect. 3. faceret autem Granados sententiam hanc non tam rationi, quam Patrum authoritati inniri. Cum tamen iudicio meo nihil Patrum authoritati (in his, quæ discursu assequimur naturali) inniri possit, quod non rationi innitatur.

5. Secunda sententia docet Deum posse ab aliquibus inuincibiliter ignorari. Ita Molina. 1. p. quæst. 2. art. 1. & S. ex dictis. Mag. Victoria Relec. ad quid tenetur; Immerito pro opposita sententia prima à nonnullis relatus. Zemel. 1. p. quæst. 2. art. 1. concl. 3. Trigosius ibi, dub. 1. ad 4. Ariag. ibi, d. 1. lect. 3. num. 17. Sed hi tamen, tam de ignorantia positua, seu errore non existentia Dei, quam de ignorantia pure negatiua loquuntur. Ac insuper tam de rustico, & illiterato sibi, suisque naturalibus discursibus relicto, quam Atheo Magistro ipsi adiuncto: vt ex eorum probationibus liquet.

6. Maiori distinctione hæc, in re locutus est Quiros de Deo tract. 2. d. 13. sect. 7. asserens rustico sibi, suoque naturali discursui relicto, non posse esse ignorantiam posituam, siue errorum circa existentiam Dei; adstante verò prauo magistro Atheo esse optimè posse. Secundò aut ignorantiam inuincibilem existentia Dei priuatiam, seu negatiuam, prauo doctore semoto, moraliter esse, quantumvis rustico impossibilem; physicè tamen, ac metaphysicè loquendo possibilem esse. In qua sententia omnia rela, quæ alterutra ex relatis contra alteram contrahit, infringi videntur.

CERTAMEN II.

Adstante prauo Atheo Doctore utraque inuincibilis ignorantia adesse rudi, & indocto poterit, imò & priuatina, etiam moraliter, etsi ille absit.

1. Tres conclusiones in titulo continentur. Prima est adstante Atheo doctore rusticus potest tam ignorantiam posituam, seu errorem circa existentiam Dei habere, quam pure negatiuam, seu priuatiam. Conuenio cum doctoribus secundæ sententiæ, & Quiros recitator, qui author fuit tertie. Probat facile. Quia rustici, & indocti, quibus, licet sana, hebetior tamen, ratio, & discursus est, suis magistis doctoribus, & polioribus, ita cæcò credunt, vt nihil contra discurre possint, nedum debeant: ergo eis docentibus Deum non esse credent, nec discredere tenebuntur: ac proinde non solù negatiue, sed posituè etiam Dei existentiam ignorare inuincibiliter poterunt: imò & ignorabunt: etsi à minùs hebetibus, & indoctis oppositum ex naturalibus principiis indagandi causa sit, & facultas. Antecedens probatur: ex nostris rusticis Christianis, qui ita cæcò Parochis de mysterio Trinitatis credunt, vt nihil de principio illo naturæ lumine noto, quæ sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se (cui ita apparet mysterium Trinitatis repugnat, vt in eis componendis huiusque à Catholicis doctoribus laboretur) ne cogitent quidem. Multo igitur minùs de aliis principiis, ex quibus subtili, & oblongo discursu existentia Dei demonstratur, rustici Athei contra suorum Magistorum doctrinam cogitare poterunt.

2. Secunda conclusio. Ignorantia priuatina inuincibilis de existentia Dei rusticis, sine Magistro Atheo etiam degenti, non solum physicè, & metaphysicè, sed moraliter etiam est possibilis. Quoad physicè, & metaphysicè possibilitatem eisdem contentio, quoad morale à nostro Quiros discordo: etenim, licet Deus eo modo, quo quæst. 3. ostendimus demonstrabilis sit, alii plures, etiam ex non adeò rudibus, & rusticis, nihil de eo cogitarunt, neque ex causis, & effectibus naturalibus ad eorum auctorem, & causam primam dignoscendam mentis aciem, & discursum exeruerunt; quidni rusticus etiam syluicola, qui vix quidquam præter sensibilia cogitat, nihil ex eis, quæ sensu percipit, discurret: maxime circa rem adeò à sensibus remotam, qualis est Deus, horumque cum ipso connexio? Secundò: dubiò procul per mensum, aut annum, imò, & annos pauculos potest syluicola ille nihil de Deo cogitare, postquam ad rationis vsum peruenit: id enim polioribus nostris pueris euenire, vel euenturum videmus, eertòque iudicamus, ni adessent, qui eos de Deo commonerent: totos enim ludis, aliisque sensibilibus oblectamentis, annis post vsum rationis, non admodum paucis, de sese intentos videmus; nihilque præterea, nisi admonitos, & inuicè cogitare.

3. Inde verò in rustico illo per longius temporis spatium physicè, ac metaphysicè, imò & moraliter euenire posse facile deducitur. Tenim rudis ille, ac rusticus syluicola à nemine doctiori eruditus puerulorum subitiorum rationis vsum, & exercitium toto vitæ suæ, etiam oblongæ, tempore, non modò non prætergredere, sed ne assequeretur quidem: vt in rusticis nostris rudibus, ne dum in syluis entitatis, experimur, nunquam eos ad vsum, & exercitium rationis puerorum subtilioris ingenij peruenire; à quibus eludi eos sæpè per iocum videmus. Ex hoc autem moralis etiam possibilitas facillè ostenditur. Ea enim omnia, ex quibus excitanda necessariò moraliter à Quiros Dei indagandi species, ac subinde de eius existentia addubitatio, & suspicio dicitur, oculis, & sensibus puerorum ad vsum rationis peruenientium, & rusticorum patens, quin ex sese de Deo aliquid cogitent, & diximus, illud, quod ad prouidentiam Dei spectare dicitur infundere vnicuique aliquam de Deo suspensionem nullo fundamento nititur firmo, nisi is naturalem legem diu seruauerit.